

Innspill til Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for samisk sykepleierutdanning

Nasjonalt SRHR-nettverk ønsker å takke for muligheten for å komme med innspill til høring om *Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for samisk sykepleierutdanning*. Nasjonalt SRHR-nettverk samler aktører som jobber innenfor feltet seksuelle og reproduktive helse og rettigheter (SRHR). Målet er å sikre samordning mot et felles mål hvor alle i Norge får oppfylt sine seksuelle og reproduktive rettigheter og hvor alle har best mulig seksuell og reproduktiv helse, uavhengig av alder, kjønn, geografi eller andre sosiale forhold eller faktorer.

Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er ikke nevnt i forslaget. Overordnet mener undertegnede medlemmer av Nasjonalt SRHR-nettverk at seksuell helse må ses i sammenheng med både psykisk og fysisk helse. Forskriften må ta utgangspunkt i at vi mennesker er seksuelle hele livet, og at alle har en seksualitet. Dette må inngå i et livsløpsperspektiv som i tillegg er inkluderende og som bidrar til å fremme mangfold.

Vi vet at den samiske befolkningen har noe dårligere selvvurdert helse enn majoritetsbefolkningen. Dobbelt så mange samer rapporterer at de har blitt utsatt for mobbing enn blant majoritetsbefolkningen. Den samiske befolkningen bruker helsetilbud i like stor grad som majoritetsbefolkningen, men er mindre fornøyde. Dette understreker viktigheten av å bli møtt på en god og riktig måte.

Det er en positiv kraft i seksuell helse, og alle fortjener å føle på dette. Forskning på det å være både skeiv og samisk peker særlig på utfordringer knyttet til taushet. Tausheten handler om at seksuell orientering og kjønnsidentitet ikke er noe man snakker om, og at det i noen samiske miljøer kan være tabu å tematisere kropp og seksualitet mer generelt. Denne tausheten gjelder også snakk om sex, seksualitet og trakassering generelt, og særlig blant eldre kvinner.

Mange sykepleiere mangler kompetanse og kvier seg for å ta opp temaet seksuell helse. Alle som møter barn, unge, voksne, eldre og deres familier må kunne snakke med målgruppene om seksualitet og seksuell helse som en positiv og naturlig del av livet. Kunnskap gir trygghet i utøvelse av helhetlig sykepleie. Det å gi støtte, omsorg og veiledning til pasienten og pårørende bør inkludere seksuell og reproduktiv helse.

Seksualitet kan være en fin inngang til å snakke med pasienten, også om ting som er vanskelig. Spørsmål om seksuell identitet og seksuell helse kan være krevende for mange, men dette kan brukes som en ressurs. Alle som arbeider med pasienter, må ha god kunnskap om seksuell helse og ha kompetanse til å ta imot personer fra ulike bakgrunner og med ulike identiteter. Ulike diagnoser påvirker kroppen fysisk og psykisk, og dette påvirker seksualitet. Det er viktig med kunnskap om hvordan bivirkninger av behandlingen kan påvirke seksualfunksjonen, kunnskap om påvirkning av ulike skader og hvordan endret kroppsopplevelse endrer relasjon med partner. Pasienten kan også oppleve kognitive skader som kan ha stor innvirkning på egen seksualitet. Seksuell helse er en bekymring for mange og studier påpeker hvor viktig det er at helsepersonell fjerner skam og tabu knyttet til dette. Sykepleiere må også få kompetanse til å snakke med pårørende om seksuell helse.

I arbeid med barn og unge er det spesielt viktig å ha kunnskap og kompetanse til å snakke med og om seksualitet. Barn og unge kan ha utsatt andre barn og unge for krenkende handlinger eller overgrep, eller kan selv ha vært utsatt for slike opplevelser. Dette betyr at alle barn skal bli møtt av fagpersoner med god kunnskap og kompetanse som kan ta dem imot og lytte til deres behov. I tillegg må et fokus

på å utvikle barn og unges identitet også inkludere kjønns- og identitetsmangfold. Unge med funksjonsnedsettelse trenger lik informasjon og behandling når det gjelder seksuell helse. Nasjonalt SRHR-nettverk mener at samisk sykepleierutdanningen må sørge for nødvendig og relevant kunnskap og kompetanse innen seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Følgende medlemmer av Nasjonalt SRHR-nettverk støtter dette innspillet:

Sex og samfunn

Reform - ressursenter for menn

Norske Kvinners Sanitetsforening

Likestillingscenteret

Unge funksjonshemmede

Likestillingscenteret KUN

Norsk forening for klinisk sexologi

Sex og Politikk

Landsgruppen av helsesykepleiere NSF